

RUDAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA Štev. 12 — Cena 10 din
RUDNIKA LIGNITA VELENJE 6. OKTOBRA 1961

Ob obletnici ljudske vstaje

v naši občini

V najtemnejših dneh slovenskega naroda, v času, ko je fašistični osvajalec gazil širjave Evrope, v času, ko so milijoni in milijoni klonili, je na ukaz CK Partije vzplamtelo odporniško gibanje — se je začel veličasten — narodnoosvobodilni boj jugoslovanskih narodov.

Odprla se je najbolj krvava stran slovenske zgodovine in prva večja zapisana zmaga boja najnaprednejših sinov domovine je zvezana s sedežem naše komune — Šoštanjem.

V prvih oktobrskih dneh 1941. leta so se zbrale na najbolj konspirativen način Pohorska, Štajerska in Revirska četa na Grmadi pri Šoštanju in pod vodstvom komandanta Jožeta Letonje-Kmeta in Mihe Pintarja-Toleda ter tov. Vencija ustanovile I. štajerski bataljon.

Prva akcija tega novoustanovljenega bataljona je bila napad na mesto Šoštanj. Podatke o nemški posadki in načrt mesta je oskrbel domačin — narodni heroj Božo Mravljak. V teh prvih dneh je bila stroga zaupnost tolikšna, da so za sam napad zvedeli borci šele tik pred samim začetkom.

Napad so pričeli ob 23. uri v noči od 7. na 8. oktober. Skupina pod vodstvom A. Besednjaka-Dona je blokirala žandarmerijsko postajo, zaseda je bila postavljena v Družmirju, znak napada pa je bil razstrelitev Puharskega mostu v Penku.

Borci I. štajerskega bataljona so v naletu zavzeli Šoštanj in ga držali do jutra. Plat zvona je bil znak za umik.

Ta prvi napad na mesto v Sloveniji je obenem s prikazom odlične partizanske taktike odjeknil kot moralna krepitev in je za našo dolino začetek upora, ki je trajal dolga štiri leta.

Fašistični zločinci so na napad odgovorili s strahopetnim dejanjem — streljanjem talcev in s terorjem nad prebivalstvom, vendar so se vrste borcev množile in raslo je število tistih, ki so podpirali ta upor.

Ta napad, ta upor, ta končni boj je rodil sadove — spremenjeno podobo Šaleške doline, v kateri neposredni ustvarjalec postaja upravljalec našega družbenega premoženja.

ing. Starman Franc:

Rezime dosedanjih poizkusov z valjčno - zasekovalnim strojem Eickhoff v letu 1961

Uvod

Znano je, da smo tudi letos delali poizkuse z valjčno-dobivalnim strojem Eickhoff. Stroj je bil na novo rekonstruiran, in sicer v toliko, da se je zamenjal zgornji val premera 380 mm z valjem premera 780 mm ter smo namesto vlečne vrvi dobili vlečno verigo. Da pa bi bili vsi člani kolektiva malo bliže seznanjeni s temi poizkusi, podajam v naslednjih vrsticah rezultate letošnjih poizkusov.

Mesec marec

1. S poizkusi smo začeli 6. marca na čelih C—D 81. etaže v dolžini 120 m. Na čelu so bili vgrajeni 3 transporterji, in sicer dva po 60 m dolga za pridobivanje stropa in tretji dolg 120 m, po katerem se je premikal zasekovalni stroj in je služil za odvoz zasekanega premoga. Struktura premoga je bila po dolžini čela različna. Na delu čela proti krovlini (prejšnje čelo D) je bil premog trden, na drugem koncu proti talnini pa razdrobljen. Zato so bile tudi prilike odkopavanja temu odgovarjajoče; v prvi polovici boljše, v drugi polovici slabše.

2. Rezultati:

Ton	18 222
dnin	2 598
učinek t/dnino	7,01
skupni napredek m	20,8
delovnih dni	27
napredek m/dan	0,78
odkopnih izgub	21%
poraba razstreliva	1828,2 kg
ali 103 g/t	
poraba vžigalnikov	2985 kom.
ali 0,165 kom./t	
povprečen čas zasekovanja:	
1 zaseka	3 ure 28 min.
vožnja stroja nazaj	2,35 uri

Skupni čas za 1 zasek je trajal 6 ur 03 min.

Bilo je opravljenih skupno 25 zasekov v skupni dolžini ca. 3000 m. Mesečni napredek je torej znašal $25 \times 0,8 = 20,0$ m, kar odgovarja dejansko izmerjenemu, ki je znašal 20,8 m/mes.

Sistematizacija dnin

Na podkopu (zasekovanju) je bilo opravljenih po posameznih fazah naslednje število dnin:

— zasek	5,2 dnin/dan
— čiščenje za zamik	7,9 dnin/dan
— zamik	7,1 dnin/dan
— tesarba	23,6 dnin/dan
— postransko delo	11,0 dnin/dan
— izdelov. remize	5,6 dnin/dan
— ključavničarji	3,0 dnin/dan
— električarji	3,0 dnin/dan
— gospodarji	3,0 dnin/dan

Skupno 69,4 dnin/dan

Na odkopu je bilo po posameznih fazah opravljenih naslednje število dnin:

	dnin/dan
— vrtanje razstrelilnih vrtin	2,67
— nakladanje	10,00
— ropanje jeklen. podporja	9,20
— prestavilo transporterja	4,42
— vzdrževanje širokega čela	2,70
— postransko delo	2,15

Skupno odkop 31,14

1. Na podkopu izvršenih šihov	69,40
2. Na odkopu izvršenih šihov	31,14

Celo skupaj 100,54

Mesec april

1. Splošno: Poizkusi so se nadaljevali tekom celega meseca na istem mestu kot meseca marca. Takoj v prvih dneh meseca aprila smo spremenili celotno situacijo v toliko, da smo strojno dobivali samo 80 m podkopa na krovinskem delu čela, dočim smo preostalih 40 m čela pridobivali ročno po poizkusu II. zaradi slabih prilik. Zato je bilo potrebno prebiti smerno progo od krovinskega odvoznega prečnika do čela.

2. Rezultati:

ton	21 747
dnin	2 335
učinek t/dnino	9,31
Skupni napredek	
40 m čelo	17,6
80 m čelo	24,6
delovnih dni	25
napredek m/dan	0,985
odkopnih izgub	10,6%
poraba razstreliva	3063,2 kg
ali 141 g/t	
poraba vžigalnikov	4762 kom.
ali 0,219 kom./t	

Povprečen izračunan čas zaseka 1 uro 45 min.

Povprečen čas vožnje nazaj 1 ura 35 min.

Skupen čas za 1 odrez 3 ure 20 min.

Tekom meseca je bilo izvršenih 32 zasekov dolžine 80 m, ali v skupni dolžini 2560 m, ali na 1 del. dan smo izvršili 1,3 zaseka.

Sistematizacija dnin

Na odkopu (zasekovanju) je bilo opravljenih po posameznih fazah naslednje število dnin:

	dnin/dan
— Zasek	3
— čiščenje za zamik	4,5
— zamik	4,7
— tesarba	23,1
— postranska dela	4,5

Skupaj 39,6

Na odkopu je bilo po posameznih fazah opravljenih naslednje število dnin:

	dnin/dan
— vrtanje	2
— nakladanje	7,8
— ropanje tesarbe	5,4
— prestavilo odk. transp.	5,2
— vzdržba	4,0
— postranska dela	2,0

Skupaj 26,4

1. Na podkopu izvršenih šihov 39,6

2. Na odkopu izvršenih šihov 26,4

Celo skupaj 66,0

Mesec maj

1. Splošno.

V mesecu maju so se še nadalje vršili poizkusi, in sicer smo strojno dobivali podkopne dolžine 80 m, dočim smo na preostalih 40 m čela delali ročno kot v prejšnjem mesecu. Prilike na čelu so bile do neke mere ugodne, vendar so se pojavljali periodični pritiski in slojni udari, kar je oviralo delo. Do vključno 9. maja sta bili obe polovici čela vezani na isti učinek, nato pa smo jih razdelili. Zato podajamo rezultate od 10. maja naprej, ker nas zanima samo delo z zasekovalnim strojem.

2. Rezultati od 10. do 31. maja:

ton	11 999
dnin	1 225
učinek ton/dnino	9,8
mes. napredek m	27,0
delovnih dni	25
dnevni napredek m	1,08
poraba razstreliva	1801,6 kg
ali 150 g/t	
poraba vžigalnikov	2728 kom.
ali 0,227 kom./t	

Tekom meseca je bilo izvršenih 34 zasekov po 80 m v skupni dolžini 2700 m.

Povprečen izračunan čas 1 zaseka skupaj z zastoji 2 uri 09 min.

Vožnja nazaj 1 ura 59 min.

Skupen čas za odrez 4 ure 08 min.

Pripominjamo, da so bili doseženi že časi zasekovanja 1 ura 20 min. in vožnje nazaj 55 min., kar lahko smatramo za uspešno.

Sistematizacija dnin

Na podkopu je bilo opravljenih po posameznih fazah naslednje število dnin:

	dnin/dan
— ključavničarji in elektr.	6,00
— zasekovanje	3,26
— čiščenje za zamik	3,80
— zamik transp.	3,84
— tesarba	18,10
— postranska dela	5,47
— remiza	2,80

Skupaj podkop 41,27

Na odkopu je bilo po posameznih fazah opravljenih naslednje število dnin:

	dnin/dan
— vrtanje	2,53
— nakladanje	10,00
— ropanje tesarbe	6,00
— prestavilo odk. transp.	4,20
— vzdržba	2,60
— postransko delo	1,79

Skupaj 27,12

1. Na podkopu izvršenih šihov 41,27

2. Na odkopu izvršenih šihov 27,12

Celo skupaj 68,39

Mesec junij

V mesecu juniju smo nadaljevali s poizkusi obratovanja zasekovalnega stroja z dvema transporterjema na dolžini 80 m do 10. junija. Z 12. junijem smo prešli na uporabo samo enega transporterja, ki je izmenično služil za odvoz premoga pridobljenega na podkopu s pomočjo zasekovalnega stroja in nadkopnega dela premoga.

S prehodom na uporabo enega transporterja so se prilike z ozirom na hribinski odkopni pritisk in sprostivne hribskih pritiskov (slojne udare) v podkopu širokega čela bistveno izboljšale.

2. Rezultati od 1. do 10. junija:

ton	5 374
dnin	546
odk. storitev t/dan	9,84
Od 12. do 30. junija:	
ton	10 626
dnin	915
odk. storitev t/dan	11,65
mes. napredek m	24,8
delovnih dni	26
napredek dnevni m	0,96
poraba razstreliva	3022,6 kg
ali 189 g/t	
poraba vžigalnikov	4463 kom.
ali 0,277 kom./t	

Do vključno 10. junija je bilo izvršenih 13 zasekov ali 1,45 zaseka/dan; od 12. do 30. junija je bilo izvršenih 24 zasekov ali povprečno 2,4 zaseka/dan.

Skupno je bilo izvršenih 37 zasekov v skupni dolžini 2960 m.

Povprečni čas zasekovanja 2 uri 02 min.; povprečni čas vožnje nazaj 1 ura 27 min.

Skupen čas za 1 odrez 3 ure 29 min.

Sistematizacija dnin

Podkop:	dnin/dan
— ključavničarji in elektr.	3,00
— zasekovanje	2,23
— čiščenje za zamik	3,85
— zamik transport.	3,57
— podgrajevanje	16,60
— postransko delo	2,15
— remiza	2,85
Skupno	34,25

Odkop:	
— vrtanje	2,77
— nakladanje	9,35
— ropanje	4,65
— prestavilo odk. transp.	
do 12. junija	2,67
— vzdržba	1,11
— postransko delo	1,30
Skupaj	21,85

1. Na podkopu izvršenih šihov 34,25

2. Na odkopu izvršenih šihov 21,85

Celo skupaj 56,10

Mesec julij

1. Splošno: Prvo polovico meseca do 15. julija smo delali po sistemu odkopavanja in zasekovanja samo z enim transporterjem, ki izmenično služi za odvoz premoga pridobljenega iz nadkopnega dela čela ter premoga pridobljenega pri zasekovanju s strojem. Na delu čela, kjer je stal zasekovalni stroj med pridobivanjem stropa, ni bilo mogoče pridobivati stropa, zato se je ta del stropa pobiral s slepim čelom dolžine ca. 10 m. Ker smo smatrali, da smo dosegli na tem kratkem slepem čelu dovolj dobre rezultate, smo v drugi polovici meseca podaljšali kratko čelo na normalno dolžino 60 m, z druge strani pa smo hoteli podaljšati nekdanje čelo C tudi na dolžino 60 m. Spredaj smo imeli že fronto dolžine 120 m, kjer smo napredovali samo z zasekovalnim strojem, nadkopni del premoga pa puščali, da ga pobereta zadnji dve 60 metrski čeli. Obe fronti sta bili oddaljeni ca. 12 m. Na zadnjem čelu smo imeli težave, ker stropnega premoga ni bilo mogoče pridobivati brez streljanja, dočim smo v podkopu napredovali brez streljanja. Število slojnih udarov se je napram prejšnjemu načinu zopet povečalo ter z njimi v zvezi rušenje premoga iz bokov in stropa na sprednjem čelu, kjer smo napredovali s strojem. To je seveda občutno povečalo tesarba dela. Na zasekovalnem stroju smo imeli večkratne defekte pri hidrauličnem eno poškočno dovodnega energijskega kabla.

2. Rezultati:

Zaradi različnega načina dela podajamo za obe polovici meseca rezultate ločeno:

Datum	ton	dnin	odkopna storitev	ton/dan
od 1.—14. 7.	5305	452	11,72	530
od 15.—31. 7.	5478	688	7,96	420
Skupno	10783	1140	9,40	465

Mesečni napredki:

Čelo z zasek. strojem D-1 23,8 ali 1 m/dan; čelo s pridobivanjem stropa D-2 11,8 ali 0,51 m/dan. Poraba razstreliva 2156 kg ali 201 g/t.

Od 1. do 14. julija je bilo narejenih 14 zasekov v skupni dolžini 1120 metrov s skupnim napredkom 10,5 m.

Od 15. do 31. julija je bilo napravljeno 17 zasekov v skupni dolžini 1360 m, ali skupnim napredkom 12,7 m.

Mesec avgust

V tem mesecu smo nadaljevali s poizkusi s sistemom odkopavanja z zasekovanjem 120 m dolge fronte in pobiranjem nadkopnega dela premoga, ki je preostal z dvema 60 m dolgima čeloma zadaj v razdalji 12 m. Obe fronti sta se odmaknili ca. 15 m. Ko smo šli s sprednjim čelom z zasekovalnim strojem preko prečnika etaže, so se pojavile običajne težave, katere srečujemo ob prehodu etaže preko prečnika. Ko smo bili s sprednjim čelom v samem prečniku, smo podaljšali transporter od 18 m na 120 m, ker v naslednjem stebru nismo imeli več odvozne proge na prvotnih 80 m dolžine čela. S tem smo začeli zasekovati na celotni dolžini 120 m. Ko smo napravili nekaj zasekov, smo naleteli na sredini čela na velike težave. Na dolžini ca. 40 m se nam je začel rušiti strop zaradi razdrobljenega premoga iz nastajajoče »špric plate«, tako da so nastajale v stropu velike praznine, ki smo jih morali zalagati z lesom. Seveda je delo počasi napredovalo, ker prvotno predvidenih 12 ljudi na izmeno takemu postranskemu delu nikakor ni bilo kos. Poleg tega se je ob nadaljnjem zasekovanju pokazalo, da se krovni premog kljub izropani podgradnji ni zrušil za čelom, temveč so nastajale vedno večje neopdrte odprtine za čelom. To je povzročalo velike pritiske na bok fronte in se manifestiralo z močnimi slojnimi udari in sprostivami pritiskov. Nazadnje so bile na posameznih mestih neopdrte površine že 8—9 m nazaj, vendar jih nismo mogli odstreliti, ker sta zadaj pobirala stropni premog zadnja

(Nadaljevanje)

dva čela. Planirano je bilo, da dnevno napravimo vsaj 2 zaseka, vendar dostikrat ni bilo zaradi zastojev tesarbe in okvar na stroju možno opraviti več kot enega.

Zadnje čelo D-2, ki je pobiralo stropni premog, tudi ni doseglo zadovoljivega učinka. Res je, da smo podkopni del čela pridobivali brez streljanja, vendar kljub predvidevanju ni bilo mogoče pridobivati stropnega dela brez dvakratnega streljanja. Dodatno pa je bil premog precej zdrobljen, tako da je bilo potrebno mnogo zalaganja v stropu. Ker ni bilo izgledov, da bi s tem poizkusom dosegli zadovoljive rezultate, smo 22. avgusta 1961. leta ustavili poizkus iz naslednjih razlogov:

1. Način dela je tak, da nam nujno poslabša asortiman premoga oziroma poveča procent drobnih vrst. Sprednje čelo, kjer se samo zasekuje z zasekovalnim strojem, ima nujno več drobnih vrst kot normalno. Po vsedanju stropnega premoga se le-ta zdrobi, tako da imata zadnji dve čeli, kjer pobirata strop, občutno več drobnih vrst kot na normalnem čelu. Kratko rečeno: na dveh straneh rasejo drobne vrste.

2. Na čelu z zasekovalnim strojem ni bilo doseženih rezultatov, ki bi opravičevali zasekovanje. Prilike so take, da za tesarjenje porabimo preveč časa, zaradi praznin iz neravnega stropa. Poleg tega pa nastopanje slojnih udarov ogroža delo iz varnostnega stališča. Dosežen učinek 6,9 t/moža kaže, da v tej smeri ne moremo več naprejš.

3. Na čelih, kjer pridobivamo znizani strop, ravno tako ni bilo pričakovane učinka. Premog je razdrobljen in ga v podkopnem delu pridobivamo brez razstreljevanja, vendar pa porabimo prevelike količine lesa za zalaganje. Po drugi strani pa odkopnega premoga ne moremo pridobivati brez streljanja, ki je zaradi že predhodno razdrobljenega premoga slabo učinkovito.

4. Izračun je pokazal, da imamo, kar se tiče opreme podgradnje primerjavo z ročnim delom po dosedanjem načinu napram našemu poizkusu 1:3,4. Po našem poizkusu imamo torej 3,4 krat večjo težo podgradnje na dnevno pridobljeno tono kakor po starem načinu. To nam nujno povečuje obratne stroške. Po drugi strani pa rabimo še enkrat več transportne mehanizacije na 1 meter čela, ravno tako kot pri obratovanju z dvema transporterjema.

Rezultati za čelo D-1 z zasekovalnim strojem do 22. avgusta:

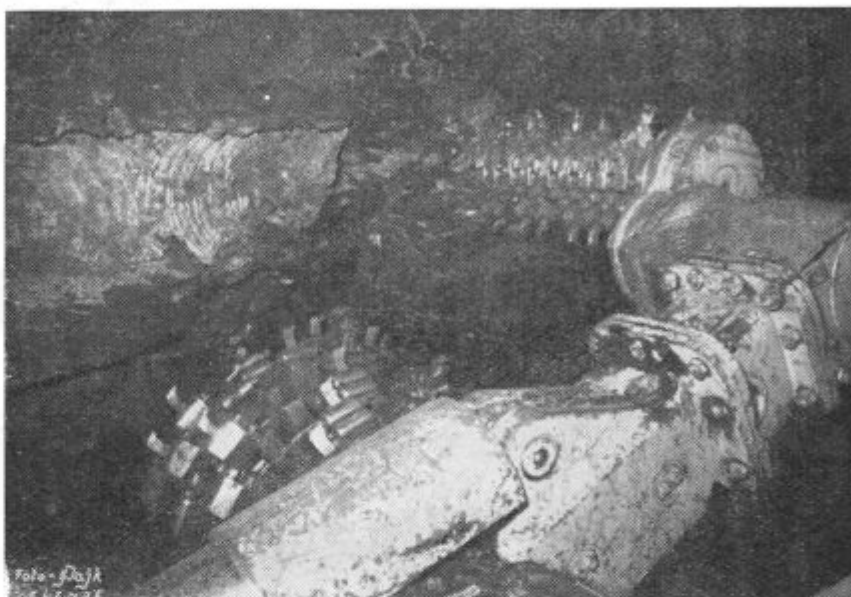
ton	4821
dni	726
učinek t/dnino	16,5
skupni napredek m	19
napredek m/dan	0,87
razstrelivo 122,8 kg ali 25 g/t	
vžigalniki	249 kom.
ali 0,051 kom./t	

Kar zadeva zasekovanje smo do 22. avgusta napravili 26 zasekov ali $26:19 = 1,37$ zaseka na dan. Že

uvodoma je bilo omenjeno, da ni bilo mogoče opraviti več, ker nas je zadrževala dodatna tesarba.

Sistematizacija dnin

Zasekovanje:	dnin/dan	— tesarba	17,80
— ključavničarji	5,00	— izdelava remize	2,90
— zasekovanje	3,06	— ropanje	3,00
— čiščenje za zamik	5,80		
— zamik transporterja	5,30	Skupaj	40,86

Dobivalno-nakladalni stroj »Eickhoff«

PRIMERJALNA TABELA DOSEŽENIH REZULTATOV POIZKUSA UPORABE »EICKHOFF« DOBIVALNO-NAKLADALNEGA STROJA

Datum	Odkopna storitev ton/dan	Povečanje v %	Opomba
od januarja do aprila 1960	8,22	indeks 100	Stroj z ročico na katerem valj premera 350 mm, odkopavanje EB-620
april 1961	9,42	114,5	
maj 1961	9,80	119,0	Stroj in uporaba dveh transporterjev EB-620
od 1. junija do 10. junija 1961	9,84	119,2	
od 12. junija do 30. junija 1961	11,65	143	Prehod na delo s strojem in uporabo samo enega EB-60
od 1. julija do 14. julija 1961	11,72	143,5	
od 14. julija do 31. julija 1961	7,96	96,5	Prehod na 2 EB-620 in dobivanje narušenega premoga zadaj
od 1. avgusta do 21. avgusta 1961	8,23	100	

Če še enkrat pregledamo, kar je bilo že prej podanega, vidimo, da so bili gotovi dobri rezultati doseženi pri delu z enim transporterjem, ki bi delno opravičili ekonomičnost poizkusa. Pri zadnjem poizkusu pa je bila lastna cena pridobljene tone ca. 200 din dražja od

tone pridobljene po navadni ročni metodi. Če bi hoteli, da bi bili proizvodni stroški enaki, bi morali doseči odkopni učinek 12,5 ton/dnino, ne da se nam poveša procent drobnih vrst. Stremeti moramo za tem, da izboljšamo čisto varianto, ki ima največ izgledov za uspeh.

Tudi me smo kopale premog

V zadnjem avtobusu, ki pelje rudarje na popoldansko izmeno, smo bile tudi uslužbenke naše direkcije. Rudarji so se spogledovali in nasmihali — vedeli so namreč, da se bomo ta dan tudi me žene z njimi vred peljale v jamo. V kopalnici, kjer smo se preoblekle, se nas je zbralo 15. Nemalo je bilo smeha, ko smo se ogledovale v jamskih uniformah. V lamparni smo dobile še svetilke, nakar so nas razdelili v dve skupini, to je za jamo — vzhod in zapad.

S tesnobo v srcu smo stopile na šalo, kajti večina se nas je peljala prvič v jamo. Občutek je dokaj čuden. Pritisk v glavi narašča z občutkom, da si postal skoraj gluhi. K sreči traja to le nekaj trenutkov.

Pišejo gojenci IRŠ.

Prvi spust po Savinji in Savi

»Oh, samo to mirno jezero,« je slišati od članov veslaškega kluba Velenje. In prav zato, da bi dobili malo izkušenj na deroči vodi, smo se odličili, da gremo trenirati na Savinjo in Savo.

V zgodnjih jutranjih urah smo se vsedli na vlak in se odpeljali do Celja. Ob bregu Savinje smo si vse

Jama. — Nismo imele dosti časa za občutke, naš vodja Holešek nam je še zadnjič zakričal: »Bodite previdni, hodite skupaj!« in že je zavil ob transportnem traku navzgor z dolgimi koraki, da smo ga me, v tistih velikih škornjih, komaj dohajale.

Srečevale smo se z rudarji in se pristrčno pozdravljali s »Srečno!«.

Med potjo so nas opremili še s krampi in lopatami, nakar smo prehodile še zadnji konec poti do delovnega mesta. Na 91. etaži je bilo za nas pripravljeno delovišče za odkopavanje talnine.

Rudarji so že delali. Z dobro voljo smo se jim priključile. Toda vročina 30° C in zadimljen in težak zrak sta nas do malice precej »zdelala«. Pot nam je curkoma lil po ži-

votu. V pogon je bil spuščen transporter, me pa smo nakopani premog metale vanj. Nizek strop, kjer si bil primoran biti sključen, nas je prisilil do čimprejšnjega izkopa primerne globine, da si si lahko končno vsaj »pukl« poravnal.

Dočakale smo čas malice. Vsi skupaj smo se umaknili v drugo progo, kjer je bil zrak malo hladnejši in čistejši. S tekom smo ugriznile v kruh. Naš delovodja tov. Goltnak je poskrbel, da smo imeli dovolj črne kave in me smo ji pošteno »dale vetra«. Tako je malica med rudarji potekala v pristrčnem vzdušju, na koncu pa smo še zapeli našo rudarsko pesem, čeprav bolj »razglašeno«.

»No, dekleta, še en ruker«, je rekel tov. Goltnak. Še preden smo ponovno zasadile kramp in lopato, smo se priporočile rudarju-specialistu za vihanje rokavov, ker so nam kljub našemu prizadevanju rokavi venomer mahedrali.

Napele smo naše zadnje sile in tako dočakale konec naše izmene.

Bile smo trudne, vendar je lebdelo v naši zavesti občutje, da smo po svojih močeh prispevale majhen del v naši celotni proizvodnji in pokazale smo svojo solidarnost do težekega dela naših delavcev v jami.

K. J.

Na »divjih« vodah

potrebno pripravili in ko je sonce pogledalo izza gora, smo zaveslali po Savinji navzdol. Naš trener ing. Kováčič Tone je še dajal potrebna na-

navdušili nad brzicami, ki so nas tako prijetno pozibavale.

Nekaj ur vožnje in Savinjo smo imeli za seboj. Pod oboki zidanih

mostov v Zidanem mostu smo zaveslali v Savo. Na voznji po Savi smo se malo oddahnili. Na varljivo kamenje ni bilo treba več paziti. Edino na tok smo morali še paziti. Med vožnjo smo občudovali lepo okolico.

Sonce je zašlo za bližnje hribe, ko smo še nekaj časa veslali ob prijetnem večernem hladu, potem pa smo se izkrcali na bregu Save. Prijetno se je bilo zlekniti na zeleno travo. Nekaj časa smo se pogovarjali in šalili, potem pa zori prijetno zaspali. Ze zgodaj ob zori smo odveslali naprej. Sonce je prav močno pripekalo. Vedeli smo, da nismo več daleč od izliva Krke. Še nekaj kilometrov vožnje in prispeli smo do lepe zelene Krke. Veselo smo poskakali v vodo in se ohladili. Vožnja je bila pri kraju, naložili smo si čolne in odšli na postajo Brežice. Iz vlaka, pri vožnji nazaj, smo še enkrat gledali na Savo, po kateri je potekel naš spust.

Ta spust je bil zelo zanimiv. Spoznali smo napore, pa tudi lepote, ki čakajo kajakaša na tekočih vodah. Lepo je veslati po našem jezeru, še mnogo lepša pa je vožnja s čolnom po reki. Želimo si, da bi v bodoče naredili več takšnih spustov še po drugih rekah in v večjem številu.

Kandolf — Marhart

OB 20 OBLETNICI LJUDSKE VSTAJE v naši občini

Napisal:
Valenčak V.:

OBKOLJENI

Pomlad je odnesla zadnje sledove snega. Zemlja je prijetno dišala. Zdelo se nam je, da že grabimo mir z roko. In vendar zelene nemške golazni ni hotelo biti konec. Čeprav so se umikali z Balkana in bi človek mislil, da jim je že pošla volja za borbo, smo morali še bolj previdno izbirati planinske poti. Prišla je naredba, da se moramo umakniti preko Save na Dolenjsko, kajti na Štajerskem bo pristisk umikajočih se okupatorjev vsak dan močnejši. Zmleli nas bodo.

Toda, kdo bi želel iz lepe štajerske dežele... Čeprav smo dvakrat s težavo poskusili preko Save, nam je kar odleglo, ko smo zavili spet nazaj proti Štajerski. Pot nazaj je bila vesela, ker nam ni bilo potrebno bresti Save. Takrat, namreč je bilo zelo neprijetno. V daljavi so se v nemških postojankah dvigale rakete, ki so osvetljevale Zgornjo Savinjsko dolino. Mi smo stali ponekod tudi do trebuha v vodi. Rafali so se plazili prav blizu naše vrste, vendar smo prišli na nasprotno stran Savinje brez izgub. Polegli smo na hrbet in bingljali z oškornjenimi nogami proti nebu, da nam je stekla voda iz škornjev. Vkljub temu je ob vsakem nadaljnjem koraku voda zašklopotala v premočenih škornjih, v katerih je poleg noge tičala še raztrgana nogavica, povita v stare cunje.

Hud dež je presekalo lepo pomladansko vreme in v planinah se je spet belil sneg. Pomikali smo se proti Smrekovcu in nazaj pod Mozirске planine. Tam so nas obkolili. Artilerija je tolkla izza Drete na naše položaje. Nemški pešaki so silili proti nam in prišlo je do težkih borb, ki so trajale ves dan.

Popoldne ob zatišju se je sestal štab in zaskrbljeno motril situacijo. »Če ne bo drugače, bomo morali prebiti blokado in preko doline doseči drugo stran Savinjske doline,« je govoril tovariš Mičo. Molčali smo. Vedeli smo, kaj bi to pomenilo. Verjetno nas bi zelo malo ostalo pri življenju. Dolina je široka, kritja skoro nobenega.

Po vrhu Mozirskih planin so treskale mine. Nenadoma je s sumljivim šušljanjem zasikala mina prav med nas, ki smo stali v krogu in kovali načrte za bodočo noč. Kot da koman-

do smo se razkropili in odneslo nas je po zadnji plati proti dolini. Mina na srečo ni eksplodirala. Precej časa je minilo, da smo se spet zbrali.

Umaknili smo se proti našim položajem. Komisar Tisovec je stal za debelo smreko in vlekel svojo pipo, v kateri je smrdel slab domači tobak, ki smo mu pravili »štrkljove«. To pravzaprav ni bil več tobak, ampak posušena tobakova stebela. Nemci so nas začeli zopet obmetavati z granatami. Pri vsaki eksploziji je Tisovec pomežikal in rekel: »Dobro je, ta tudi ni zadela!« Pri sosednjem drevesu sem sedel ovit v zeleno pelerino in molčal. »Vseeno so mi bolj simpatični topovi od minometalcev. Topovski granati se še lahko nekako izmakneš, mini pa ne. Mina je takrat najbolj nevarna, ko je ne slišiš, topovska granata pa ves čas poje,« sem razmišljal.

Tisovec je nekaj mahnil z roko in me prav glasno vprašal: »Ali mi boš

nju napada. Tisovec je celo pozabil na pipo, ki mu je zaradi tega ugasnila. Vsi smo stali za drevesi in negibno prisluškovali. Neka preplašena večerica se je spustila prav pod noge komisarju. Zdrnil se je in potem široko nasmejal.

Tišino je prekinilo strašansko vpitje: »Hura! Juriš! Naprej!« Vsi smo pomagali in z napetimi puškami tekli po gozdu proti sovražniku. Brzostrelke, puške, mitraljezi, vse se je strnilo v strahoten lajež, ki so ga prekinjale rezke eksplozije min. Na drugi strani so padale nemške komande: »Vorwärts!« Vse se je mešalo: pokanje, vpitje, javkanje ranjenih v več jeziki, kajti na oni strani so bili poleg Nemcev še Ukrajinci.

Mlad mladinski aktivist je bil ranjen v nogo, drugi spet v roko. Nekdo je z robcem hotel ponovno zlepiti pol ušesa, ki mu ga je odneslo.

Ujeli smo nekaj Ukrajincev.

dal svojo polavtomatsko puško, če ostanem do svobode živ?« Obljubil sem mu jo, da bo lahko po Straži na Dolenjskem, od koder je doma, lovil srnjake. Kljub borbi je bil v mislih že tam nekje na Dolenjskem.

Vsem nam je že krulilo po želodcih, ker dva dni ni bilo hrane. Kuharji še močnika niso mogli pripraviti, ker nas je vedno kaj pregnalo.

Obdelava s topovskimi granatami je bila končana. Nastala je tista čudovita in neprijetna tišina v pričakova-

Spet je nastala tišina. Že dvakrat so se Nemci umaknili na svoje stare položaje. Sedaj so jo skupili in gotovo bodo odnehali, smo bili trdno prepričani. Toda zmotili smo se. Zopet so zažvižgale preko naših glav topovske granate, ki so se sumljivo bližale. Polegli smo po tleh. Vsak je iskal kakšno vdolbino, da bi ga zaščitila pred drobci. Tiščali smo glave v mah. Granate so neusmiljeno klestile veje z

(Nadaljevanje na naslednji strani)

Srečanje

Zima je pritisnila. Sneg je pobelil najprej Uršljo goro, Mozirsko planino in Smrekovec. Potem se je spustil na Sveti Križ in Ravne in končno obležal tudi v Saleški dolini. Podplati iz šoštanjske tovarne usnja so bili vojne kakovosti in kmalu so partizanom pogledali palci iz čevljev.

Ko smo bili pri Cirkovcah, sem po-

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

drevja, da je v gozdu postajalo vse svetleje.

Dobro, da vsaka granata ne zadene. V tej zadnji kanonadi nam je pobralo zobotehniko, ki je na nesrečo bil v zaledju, kjer je padlo največ granat.

Minute so se vlekly kot ure, dneva ni hotelo biti konec. Komaj smo čakali noči, kajti tema je naš edini zaveznik v tem težkem položaju.

Nemci so poizkusili še nekajkrat prodrati v naše položaje in šele v mraku je borba popolnoma prenehala. Razposlali smo svoje tipalke na vse strani. Nikjer ni bilo luknje. Torej bo le treba preko doline...

Toda sredi noči nam je uspelo, da smo se izvili brez strela iz obroča. V jutranjem mraku smo se pomikali proti prvim kmetijam lačni, žejni in izmučeni. Nosili smo nekaj ranjenec, ki so ob vsakem koraku zastokali, nekateri zavpili, tretji spet preklinjali. Nosila so postajala težka kot svinec in vključ stalnim smenam nosilcev, se je kolona vse počasneje premikala.

Tiste minute pred sončnim vzhodom so vedno najtežje. Oči so se nam zapirale kar same. Noge smo predstavljali že čisto podzavestno. Napol v snu smo nadaljevati pot.

Lepo umito jutro nas je predramilo in tudi kolona Nemcev, ki se je pomikala nekaj sto metrov po planinski poti nad nami. Ne vem ali so nas videli ali ne. Streljali niso na nas in tudi nam ni bilo do borbe.

V vasi smo pobrali vse, kar je dišalo po hrani. Ni bilo velike izbire, ker so pred nami bili že Ukrajinci. V glavnem smo se zadovoljili s suhimi krhlji hrušk in jabolk.

Nekdo je staknil tudi nekaj »kačje sline«. Ta se je najbolj prilagela in me zazibala v globoko spanje...

Kako lep je tak počitek po dvodnevni borbi, pa čeprav na trdih tleh kmečke hiše.

Takrat še nisem vedel, da je bila to poslednja večja borba in da svobodce res že držimo z eno roko.

Tisovca po vojni nisem srečal. Povedali pa so mi, da živi v Straži, kjer v svoji zidanci rad pripoveduje o blokadi na Mozirski planini. Polavtomatska puška mu dobro služi, le težko je za municijo, ker je puška ameriškega porekla.

poldne ogrnil belo haljo in s kurirjem sva odšla proti Velenju. Od 1941 nisem videl domačih. Več kot tri leta je od tega, ko so me odpeljali v zapor. Od trakat me ni bilo več v Saleški dolini.

Mrak je legel že ob petih popoldne na zemljo. Počasi sva se pomikala mimo Konovega in Šmartna proti Velenju. Kadar človek po tolikih letih spet pričakuje srečanje s svojimi, z materjo, ima poseben občutek topline.

V Šmartnem sva se ustavila pri znanih. Zvedela sva, da so bili popoldne še Nemci v trgu. Menda so že odšli, sedaj je ostala samo še žandarmerija, ki pa ponoči kaj nerada stika po okolici.

Nekaj požirkov »kačje sline« nama je pognalo kri po žilah in že sva prečkala most preko Pake pri Melanšku. Bila je že policijska ura. Žive duše ni bilo na cesti. Vsa okna so bila zatemnjena. Na breze se je obesil sneg in lunin svet je iz njih pletel vsemogoče oblike. Prava zimska idila, ki priklene človeka, da bi stal in občudoval lepoto zimske pokrajine. Tam nekje v daljavi je neusmiljeno tulil pes. Saj tudi ni čudno. Mrz je pritisnil, da je kar škripalo pod nogami.

Tu sem poznal vsak kotic. Mimo drvarnice sva smuknila na domače

dvorišče in potem tiho kot mačka po strmih stopnicah na hodnik, ki je vodil k spalnici domačih.

Potrkal sem. Nobenega odgovora. Potrkal sem drugič, takrat pa je mati prišla k vratom in vprašala: »Kdo je?« S solznimi očmi me je stisnila po dolgih letih k sebi. Imela je goste iz Celja.

Vsi so strmeli v partizansko uniformo in v zlate našivke. Prvič so videli partizanskega oficirja. Še pred eno uro je neki nemški oficir stikal po hiši in nekaj kvasil o »banditih«. Prvo srečanje smo dobro zalili. Mama je prinesla staro uležano slivovko in nama dala nekaj parov čevljev. Potem nama je še zaupala, da so na dvorišču vojaki pozabili zaboj municije.

Cas je hitel bliskovito. Tja do treh ponoči smo se pogovarjali o razmerah v trgu. Očima so medtem zaprli na Borl. Mama je dobila posebno zdravniško spričevalo, da zaradi bolezni ne sme iz hiše. Tako so ji prizanesli, da ni prišla v taborišče. Večkrat se žandarji zanimajo, če ve kaj o sinu in hčerki. Mama molči, ali pa se izgovarja, da sina ni videla od takrat, ko so ga odpeljali.

Tiste dni so trosili Nemci letake, kjer napadajo med ostalimi tudi mene, da sem kriv za bombardiranja, ker dam podatke anglo-amerikanskim misijam. Bil sem namreč nekaj časa oficir za zvezo pri zavezniški vojaški misiji pri štabu IV. cone.

Mama je ponosna, vesela in srečna. Ne ve, kaj bi nama še dala s seboj.

Po cesti je zaškripalo. Neka patrolja je šla mimo okna. V sobi je nastala tišina, da bi lahko čuli padec igle na pod. Še dihanje je zastalo. Koraki so se oddaljili in spet je stekel pogovor.

Oprtana z vsemi dobrotami in čevlji sva se poslovila od domačih. Oh, kako naju je stresel mraz, ko sva spet stala na dvorišču in počasi ter previdno zapustila vas...

Prijetne domače toplote je bilo konec. Še nekaj metrov in požrla naju je tema. Nekje v daljavi pa je še vedno zavilal pes...

Zadnje Novo leto v vojni

Kadar so Šerčerji prišli na Graško goro, je bilo vedno mirno. Zato ni čudno, če smo bili vsi veseli, ko smo zvedeli, da bomo novo leto pričakali tam. Toda, kje smo šel? Zadnje dni decembra ni nikjer miru. Kamor se obrnemo, naletimo na Nemce. Sedaj smo še nekje na Bizeljskem, pot nazaj na Graško goro je še dolga. Po poti moramo še dvigniti municijo in nekaj orožja, ki se nahaja v bunkerju.

Prebili smo se že do Konjiške gore. Ta nam je bila vedno sovražna. Tudi tokrat so jo Nemci obmetavali s topovskimi granatami. Že dva dni nismo

zatisnili oči. Vedno nas je zmotil kakšen sovražni napad prav v času, ko smo se spravljali k počitku.

Zato le brž naprej preko Vitanja in Doliča na Graško goro! V jutranjem mraku smo prečkali konjiško cesto v bližini Stranic. Potem pa mimo Vitanja in Lošperka proti Doliču.

Malo pred jutrom je utrujenost vedno najhujša. Mnogi so kar stoje in v hoji napol spali. Najtežje je bilo, če so sedli. Z veliko muko smo potem kolono zbudili in spet premaknili naprej. Težak tovor municije je šibil borcem

(Nadaljevanje na naslednji strani)

(Nadaljevanje s prejšnje strani)
kolena, ki so postala že vsa mehka od napora.

Mnogi so videli privide, kako stopajo v toplo sobo in spijo. Pri tem so zaspali. Sele z dolgim dreganjem so se spet zbudili in se vlekli kot jesenska megla naprej po vitanjski cesti. Cesta jih je še posebno izmučila. Partizan se je že navadil na mehke steze in poti. Ta cesta pa se vleče in vleče v nedogled, ob vsakem koraku imaš občutek, kot da ti nekdo zabija žebelj v nogo.

Lošperk je za nami in bližamo se Doliču. Tam je treba spet prečkati železnico in cesto Dravograd—Celje. Postavili smo zasede ob cesti in železnico. Na takšnih nevarnih mestih so tudi tisti, ki so že komaj hodili, pospešili korak in prav hitro smo bili na poti proti St. Vidu. To je bilo že polosvobodno ozemlje. Po izhojeni snežni poti smo hodili na obronkih Graške gore. Se dobro uro hoda in že smo se gnetli okoli Klančnika.

Stari Klančnik je z zanimanjem štel prihajajoče, a Klančnica je sklepala roke v nebo in vpila: »Koliko vas je!« Oba sta bila vesela domače vojske. To je zanje pomenilo tudi mnogo mesa in vesele praznike. Partizani jih nikdar niso pozabili. Tudi pred nekaj meseci, ko so izpraznili nekaj trgovin v Velenju in okolici, so družino obuli in ji dali precej tekstila.

Terenske organizacije so bile tiste dni zelo aktivne! Iz Velenja in Pesja so kar v koših nosili potice, klobase, meso in pijačo raznih vrst.

Na Klančnikovi mizi je stal štefan domačega tropinovca, ki je vidno hlapel. Veselja ni bilo konec. Vse je plesalo. Zunaj so se kepalci in postavljali na glavo v sneg. Nisi vedel ali se postavljajo za šalo, ali pa zaradi »kačje sline«.

Pozno v noč je trajalo rajanje in partizanska pesem je prebijala lesene zidove planinskih domačij.

Vsi smo bili prepričani, da je to zadnje leto vojne.

S težkimi glavami smo se znašli v 1945. letu. Zimska burja je bila najboljše sredstvo proti mačku in seveda še malo protistrupa, ki ga je ostalo od silvestrovanja. »Klin se s klinom izbija«, je modro svetoval bataljonski kuhar in mi tiščal čutarico pod nos.

12. avgusta je prispela v Velenje delegacija japonske Socialistične stranke. Ogledali so si rudarsko mesto in ob slovesu dejali, češ da tu nazorno vidijo, kako se gradi resnični socializem in da bo tudi njihova stranka skušala slediti po isti poti.

15. avgusta je obiskalo Velenje 170 Italijanov — Garibaldincev, ki so se borili proti okupatorju na naših tleh. Brigada »Garibaldi« je bila osnovana v Beli Krajini leta 1943. Ob 20. obletnici ljudske vstaje je delegacija teh italijanskih borcev obiskala Slovenijo in se na svoji poti ustavila tudi pri nas. Velenje jim je razkazal tov. Tekavec. V obrisih jim je razložil razvoj mesta in zgodovino rudnika. Bili so vzhičeni in zelo zadovoljni! Podjetju so poklonili tri knjige (leposlovno in knjigi, ki opisujeta očeta, ki je žrtvoval sedem sinov-borcev). Tovarišu Tekavcu pa so vznok hvaležnosti poklonili garibaldinsko rdečo ruto in značko, na kateri je prav tako vtisnjena glava očeta, ki je izgubil v borbi proti fašizmu sedem sinov.

Priobčujemo tudi pismo, ki ga je prejel tov. Tekavec od italijanskih gostov, ko so se vrnili v Italijo.

NACIONALNO ZDRUŽENJE ITALIJANSKIH PARTIZANOV Pokrajinski komite GORICA

Tovarišu predsedniku
Novo Velenje

Dragi tovariši,
podpisani Pokrajinski sekretariat Nacionalnega združenja italijanskih partizanov v Gorici želi izraziti vaši organizaciji in Tebi, dragi tovariši, toplo zahvalo za pripravljen sprejem garibaldinskega zastopstva brigade Fontanot ob priliki obiska krajev, kjer smo se, skupno z jugoslovanskimi bojevniki, borili za svobodo narodov in poraz nacifašizma.

Svečano praznovanje 20. obletnice začetka osvobodilne borbe jugoslovanskih narodov je dalo našemu obisku in vašemu sprejemu poseben pomen, ker je potrdilo ideje svobode, napredka in miru, ki združujejo bojevnike osvobodilne vojne in naše narode.

V imenu teh idealov se vam še enkrat zahvaljujemo za prisrčno gostoljubnost, ki smo je bili deležni, in za ustvarjene možnosti, da smo skupaj oživljali oddaljene, toda vedno žive spomine na osvobodilno borbo.

Prisrčne pozdrave!

Za pokrajinski sekretariat NZIP:
Silvano Morsolin l. r.

In še naš odgovor Italijanskim borcem

Spoštovani tovariši!

Vaše pismo, za katerega se vam prisrčno zahvaljujem, me je prav prijetno presenetilo. Iz vsebine pisma preveva še vedno tisto tovarištvo, ki je bilo skovano s krvjo in trpljenjem v težki, toda častni osvobodilni borbi, v kateri smo se skupno borili za iste cilje in ideale.

Iskreno se vam zahvaljujem za pozornost in zanimanje, ki ste ga izkazali ob priliki vašega obiska v Velenju. Tako kot ste se veselili naših skupnih uspehov med narodnoosvobodilno borbo, se tudi danes veselite naših povojnih uspehov v graditvi socializma.

Čeprav nas ločijo državne meje, smo in ostanemo enotni v borbi za mir in napredek z željo, da ustvarimo delovnemu človeku lepše in srečnejše življenje.

Prejmite vsi skupaj iskrene in tovariške pozdrave!

Za Rudnik lignita Velenje:
Jože Tekavec l. r.

30. avgusta je na svoji turneji po Jugoslaviji gostovala tudi pri nas gvinejska mladinska delegacija, ki je bila obenem tudi mladinska gvinejska nogometna reprezentanca. Gostje so se zadržali v Velenju do 6. septembra in odigrali med tem časom tudi prijateljsko tekmo z velenjskimi nogometaši. Stanovali so v hotelu in bili z vsem zelo zadovoljni in ob slovesu izrazili željo, da bi radi še obiskali to prijetno rudarsko mesto.

9. septembra so obiskali Velenje novinarji iz vseh držav sveta, ki so prisostvovali beograjski konferenci izvenblokovskih držav. Ogledali so si kulturni dom, delavski klub in se zelo pohvalno izrazili o našem novem modernem socialističnem mestu.

18. septembra si je na poti po Jugoslaviji ogledal Velenje minister za industrijo Iraka Mohijedin Hamid. Zanimal ga je predvsem rudnik, in to perspektivni razvoj.

23. septembra so prispeli v Velenje različni funkcionarji iz Gane in Rodezije. Zanimalo jih je predvsem samoupravljanje pri nas. Zastavljali so vprašanja o notranji ureditvi podjetja, predstavniki RLV pa so jim odgovarjali.

V septembru je prispelo v Velenje več zastopnikov različnih tovarn iz Zahodne Nemčije. Prišli so zaradi nabave raznih strojev in jamskih naprav za naš rudnik.

Vtisi naših izseljencev o Velenju

Prejšnji mesec je skupina ameriških izseljencev na svoji poti po Jugoslaviji obiskala tudi Velenje. Naši rojaki so z občudovanjem strmeli v to novo rudarsko mesto in kar niso mogli verjeti svojim očem. O njihovih vtisih vam bo najbolj zgovorno povedal članek novinarja Louisa Benigerja, ki je izšel v glasilu slovenske manjšine v Ameriki »Prosveti«, katerega tiskajo v Chicagu.

»O Novem Velenju sem že prej slišal in bral ter videl slike v časopisih, kakor tudi film lanskega izleta SNPJ. Vedel sem, da je poleg starega rudarskega Velenja v povojnih letih zrastle moderno rudarsko mesto z lepimi večnadstropnimi stanovanjskimi hišami, ki jim pravijo stolpnice. To sem vedel.

Nisem pa vedel, da predstavlja Novo Velenje krono napredka v takem obsegu, v taki obliki moderne storilnosti, da je danes Velenje ne le vzor visokega standarda delovnega ljudstva, temveč da njegov lik nima primere nikjer na svetu v rudarskih revirjih.

O vsem tem sem se temeljito pričel, ko je naš avtobus ustavil sredi Novega Velenja, kjer sta našo izletniško skupino sprejela in pozdravila Stane Sotlar, tajnik SZDL mesta Celja in Jože Volk, predsednik mestnega odbora SZDL Velenje.

Bili smo priča krasno urejenemu novemu mestu, novemu rudarskemu naselju in novemu načinu rudarskega življenja. Krasne visoke zgradbe ob širokih tlakovanih cestah, široki pločniki in vse polno cvetlic ter nasadov.

To čudo, ki so ga ustvarili v Velenju, moraš videti na lastne oči, da dobiš jasno perspektivo celotnega idealno urejenega kompleksa moderne tehnike in arhitekture. Že sama zunanost Velenja ti pusti neizbrisen spomin, ki te opozarja na novo dobo realistične storilnosti.

Delavska dvorana!

Oba, Stane Sotlar in Jože Volk, sta nas spremljala na ogledniški poti Velenja in nam razlagala nastanke zgradb, stanovanjske stolpnice, čitalnico, kulturni dom, šolo, moderno kliniko, mestno hišo itd.

Končno nas je Jože Volk povabil v dvorano delavskega sveta. Ta dvorana je v resnici krasen avditorij, opremljen z najmodernejšimi pripomočki, z udobnimi položnimi klopi in širokim odrom v ospredju. Jože Volk nam je povedal kratko zgodovino velenjskega rudnika ter način dela danes. Svoj govor je pojasnil z ilustracijami na velikem belem platnu, ki je nazorno kazalo v številkah prejšnje in sedanje proizvodnje, standard rudarjev in bodoče načrte.

Za njegovo izredno zanimivo predavanje sva se z Zarnikom prijaznemu Volku zahvalila, zraven pa stavi-

la nekatera vprašanja, na katera je večje odgovarjal.

Kulturni dom.

Jože Volk nas je nato pospremil v Kulturni dom, katerega pročelje krasí domač marmor in skladnih barvah. Kulturni dom je razkošno opremljen in nudi obiskovalcem vse moderne udobnosti.

Po ogledu notranjosti Kulturnega doma, ki ima tudi manjšo dvorano za televizijske oddaje in sprejeme, smo se ustavili na stopnišču. Volk nam je pokazal že domala zgrajeno novo stavbo, v kateri bo nova bolnišnica. Na vprašanje nam je pojasnil, da prve rudarske stolpnice niso imele dvigal, vse poznejše pa so opremljene z dvigali; tudi prvotnim bodo »vzdali« dvigala, kajti že sama hoja po stopnicah v visoka nadstropja je utrudljiva, še bolj pa, kadar nosiš s seboj potreščine.

S stopnišča smo videli tudi staro Velenje, ki se stiska blizu gore pod gradom na visokem hribu. Kontrast med starim in novim Velenjem je kot noč in dan. Prav tako oster je kontrast med prejšnjim načinom rudarskega dela in sedanjem.

Vredništro bralcem

Večkrat slišimo razne pripombe z ozirom na zakasnele članke v našem časopisu »Rudar«. Nekateri so izrazili željo, da bi izhajalo glasilo tedensko, sklenili smo, da vam v tej številki obrazložimo potek tiskanja, oziroma stavljenja našega časopisa. S tem se bralcem opravičujemo za posredovanje zakasnelih novic in jim obnem skušamo dokazati, da je tedensko izhajanje »Rudarja« nemogoče.

Ko je ves material za časopis zbran, ga najprej pregledamo in, če je potrebno, predelamo, nato pa ga prepisemo v treh izvodih. En izvod pošljemo korektorju, da ga slovnično popravi, drugi izvod gre v naš arhiv, tretjega pa lahko dobi lastnik, oziroma avtor članka. Ko korektor članke popravi, jih pošljemo v celjsko tiskarno, kjer nam zaradi prezaposlenosti čez dan, stavijo samo v nočnih urah. Stavljenje traja približno teden dni. Naš tiskar nato v Celju napravi ko-

rojak Volk nas je povabil tudi na ogled umetnega velenjskega jezera, ki je v bližini mesta. Tudi to jezero, kakor vse mestne naprave s krasnim parkom vred, je na razpolago rudarjem in njihovim družinam. V parku samem imajo lepo urejena igrišča za otroke in počivališča za odrasle.

Na ogled jezera nas je pot peljala mimo Volkovega stanovanja. Rekel je, da bi njegova žena rada videla ameriške izletnike. In res, videla nas je in mi njo, ko nam je mahala v pozdrav skozi okno.

Sele na povratku skozi Velenje smo vzeli slovo od ustrežljivega Volka, ki se je vrnil v svoj urad, naš avtobus pa je počasi zavil iz tega čudovito modernega mesta, ki je resničen višek napredka vse Slovenije.

Ponosni smo lahko na te, tako daleč od domovine, napisane vrstice. Pa ne samo na te vrstice, ampak tudi na vsa tista priznanja, ki jih izrekajo obiskovalci našega mesta. Posebno tisti, ki so poznali Velenje še iz starih časov, kar ne morejo verjeti, da je mogoče z lastnimi žulji in nepremagljivo voljo ter globoko socialistično zavestjo, zgraditi toliko lepega.

rekture na postavljenem besedilu, stavec pa potem še enkrat postavi, kar je bilo narobe, nakar prenesemo vse skupaj v Velenje. Če morda objavimo kakšno sliko, gre stvar še bolj počasi, saj moramo fotografijo poslati skoraj mesec dni pred tiskanjem, da nam v celjski tiskarni napravijo kliše. V naši tiskarni se delo nadaljuje s tako imenovanim lomljenjem stavka. S tem imamo vedno precej težav, saj se zamudimo osem ur. Nato določimo, kje bo tiskan kak članek. Večkrat so članki predolgi in moramo kakšen odstavek izpustiti. Tako na vse načine poizkušamo, da bi bila oblika čim lepša in da bi bili članki pravilno razporejeni. Sele sedaj se začne pravo tiskanje v naši tiskarni. Imamo sicer lasten tiskarski stroj, je pa na žalost star in je v narodnoosvobodilni borbi doprinesel svoje ter se je njegova življenjska doba že tako rekoč stekla.

(Nadaljevanje na naslednji strani)

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

Je to ročni stroj in gre sorazmerno z drugimi zelo počasi večkrat pa svojo poslušnost popolnoma odpove. Tudi format časopisa ne more biti večji kot je. Tako ne razpolagamo z kdove kakšnim prostorom in morajo nekateri članki čakati na drugo številko. Tudi kakšne nove rubrike ne moremo začeti zaradi premajhnega prostora. Smo pa vseeno lahko veseli in ponosni, saj tiskamo naš časopis v naši tiskarni, kar ne dela nobeno podjetje pri nas.

Vlagalka vsak list posebej vloži v stroj in tako se stiska v osmih urah približno dve strani od 3000 izvodov časopisa. Za dotiskanje vsega časopisa potrebujemo štiri dni. Kot smo že omenili, se vsa stvar lahko še zavleče, če nastanejo kakšne okvare, kar je pri starem stroju vedno možno. Potem pride na vrsto še zlaganje ča-

sopisa, ki je sicer zelo enostavno, vzame pa tudi več kot osem ur časa. Časopis nam pomagajo zlagati učenci industrijsko rudarske šole. Šele nato naše glasilo razpečamo.

Kot vidite, je res nemogoče, da bi izhajal časopis bolj pogosto kot vsakih štirinajst dni. Stremimo za tem, da bi prišlo do novih strojev, in sicer do stavnege in tiskarskega. Upamo, da nas razumete!

Zelimo in prosimo, da vsi sodelujete pri našem časopisu. Ne bojte se, če ne razpolagate z zadostnim znanjem slovenščine, da bi pravilno napisali kar mislite. Saj zato je naš uredniški odbor, da te članke predela. Tudi ne bodite v skrbeh, če je vaša pisava okorna, kar je čisto razumljivo, saj po težkem dnevnem delu od vas nihče ne pričakuje lepše. Le s sodelovanjem nas vseh bo naše glasilo res glasilo delovnega kolektiva rudnika Velenje.

Uredniški odbor »Rudarja«

PISMO

V naše uredništvo je prispelo pismo našega rojaka Pankracija Špitala, v katerem izraža hvaležnost nad gostoljubnostjo, ki je bil deležen v Velenju. Priobčujemo njegovo pismo.

Dragi rojak!

Upam, da se ne bom osmešil, če izrazim ob tej priliki svoje misli in želje.

Večina, ki ste tukaj in me ne poznate osebno, si bo gotovo mislila, kako je ta tujec prišel med nas. Toda, ker sem na žalost slab govornik in mi ni mogoče osebno nastopiti in izraziti kar želim, se torej na ta način zahva-

ljudem vsem, ki so me sprejeli v svoji sredini; posebna hvala pa še moji sorodnici, tovarišici Vidici, ki se je potrudila, da sem po njeni zaslugi bil deležen Vaše gostoljubnosti; posebna hvala Upravi doma.

Imel bom priliko povedati svojim sorojakom v tujini, ki so tudi Velenjčani, o vašem uspešnem delovanju in napredku v vseh ozirih, posebno pa o socialnih razmerah.

Torej, še enkrat hvala za vašo gostoljubnost in ljubezniv sprejem, ki ga ne bom nikoli pozabil.

Pozdravljeni velenjski rojak!

Pankracij Špital

VTIS IZ FIESE

Udeleženci letošnje zadnje skupine v Domu rudarjev Velenje v Fiesi prosimo gornji naslov, da priobči to pismo, ki je namenjeno celotnemu kolektivu.

Ceprav ob koncu sezone sončni žarki niso bili prehud, smo izkoristili vsak dan tako, da smo obiskali bližnje kraje z motornimi čolni ali avtobusi. Našim predstavnikom v podjetju lahko rečemo, da smo bili zelo zadovoljni za vse njihovo delo, da so pripomogli ljudem oziroma svojim delavcem, katerim je potrebna sprememba za njihovo zdravje, prijeten oddih in

razvedrilo. Tudi upokojeanci za slovo od dolgotrajnega dela preživijo nekaj lepih dni ob morju, nekateri od njih tudi s svojimi bližnjimi. Ostali dopustniki, rudarji in nameščenci, njihove žene in otroci, zapuščamo dom v Fiesi z dobrimi vtisi in z željo, da v bodoče razširimo dom rudarjev v Fiesi. S tem bi lahko še večje število delavcev in nameščenecv izkoristilo svoj letni oddih ob morju, kjer si človek nabere novih moči, ki jih potrebuje za nadaljnje delo v korist družbe. Pohvalo moramo izreči Upravi doma, pravzaprav celotnemu osebju doma rudarjev v Fiesi za njihov trud in odnos. Pogrešali smo pa v domu samem nekaj rekvizitov, kot so: čolni, žogo za waterpolo, badmington itd., kar bi koristilo vsem in oživljalo dopustne dni. Seveda pa zaslužijo vso grajo tisti, ki godrnjajo in se pritožujejo nad počitnicami v Fiesi. Zavedati se moramo, da preživljamo svoj dopust takorekoč zastoj, saj danes 360 dinarjev, ki smo jih plačali v Fiesi za dan, res ne pomeni veliko.

Zahvala

Zahvaljujem se članom velenjske godbe in vsem, ki so spremili mojo hčerko LIDIJO na njeni zadnji poti. Prav tako se ob tej priliki zahvaljujem tov. direktorju Žganku za njegovo razumevanje.

Ivan Oštir

Zanimivo Velenje

Zadnje čase sprejema mesto Velenje vedno več obiskov, in to raznih domačih ekskurzij in naših najvišjih državnih voditeljev kot tudi inozemcev. Zaradi posebnosti svojega razvoja in izgleda, je naše mesto zanimiva ter privlačna točka. Vse pogostejše se javljajo tudi gostje — iz drugih kontinentov. Tako smo že imeli priložnost spoznati: Indijce, Arabce, Azijce, Američane, Braziljce in Afričane. Bili so tu zastopniki Ceylona, Japonske, Kitajske, ZAR in Iraka. Dalj časa se je zadrževala v Velenju in bila gost »Partizana«, mlada nogometna reprezentanca Gvineje, ki je bila nad gostiteljem in prebivalstvom Velenja nadvse navdušena, čeprav je bila ob priliki nogometnega srečanja s Kladivarjem v Celju nad celjsko publiko zelo razočarana. Objektivni očividci lahko potrdijo, da je bil ta izpad napram gostom v Celju preprosto nerazumljiv in sramoten. Toda sami gostje so se izrazili, da Celje ni Jugoslavija in tako šli razumevajoče preko tega dogodka. Treba je poudariti, da mladi, prebujajoči se afriški narodi gledajo na Jugoslavijo z izrednimi simpatijami.

Drugače pa odnašajo omenjeni domači in tuji obiskovalci iz našega kraja nepozabne in lepe vtise, kot se izražajo ustmeno in tudi pismeno, kar je lepa karakteristika za velenjske gostitelje.

S. P.

OBJAVE

NAJDENO

V torek, dne 29. avgusta se je našla na cesti 13 — Novo Velenje — rdeča odeja z rumenim robom.

Ta odeja je tega dne okrog 20. ure padla s strehe osebnega avtomobila »Fiat 600« s staro registracijsko številko, katera se ni mogla razbrati.

Dobi se pri Francu Taušiču, uslužbencu RLV.

V Fiesi na plaži pred starim velenjskim počitniškim domom je bil najden **poročni prstan** z graviranim datumom in imenom. Lastnik bo izvedel pri vratarju RLV na direkciji ime najditelja.

Našel se je plačilni kartonček na ime **Vincencij Hušek**. Lastnik ga dobi v personalnem oddelku RLV, soba 3 (nad knjigarno).

SLUŽBA

Iščem gospodinjsko pomočnico za pomoč v gospodinjstvu od 6. do 14. ure. Informacije dobite pri Nuši Plahutar, Šaleška cesta 16 (II. nadstr.).

Skrozi vihar

Tekavec Jože:

5.

Ob šestih zjutraj se je Pepe prebudil. Z rokami si je pomencal oči, pogledal na uro, se malo vznemiril in sam pri sebi dejal: »Kako je to, da me oče ni prej poklical, ko me vendar nobeno jutro ne pusti, da bi tako dolgo spal. Mogoče me je poklical, pa

sem ponovno zaspal. Ne, ni mogoče, da bi me klical, saj bi ga vendar slišal in bi sigurno vstal, kljub temu, da sem bil utrujen.« Pretegnil se je, odgrnil odejo in se sunkoma pognal kvišku ter se hitro oblekel.

Ko je prišel v kuhinjo, ga je mati vprašujoče pogledala. Trenutno je bil zmeden in ni vedel, kako naj bi jo odgovoril. V glavo mu je šinila misel: »Če me slučajno vpraša, kjer sem bil sinoči, se ji bom zlagal.« Zamislil se je, kaj naj ji odgovori.

Ne, ne bom se zlagal! Povedal ji bom, da sem bil na zelo važnem sestanku, na katerem smo obravnavali naloge, ki stojijo pred nami, če hočemo pregnati okupatorja iz naše lepe domovine.

Misli so se mu hitro vrstile. Od strani jo je pogledal in si v mislih dejal: »Ne vem, če ji lahko kar naravnost povem, kje sem bil, ko pa o tem do danes še nisva ničesar govorila.«

Ker mu ni stavila nobenega vprašanja, ampak ga je samo pogledala, je čutil, da ga obliva rdečica. Postajal je čedalje bolj nestrpen. »Kaj je z menoj, da se mi ne more razvezati jezik?« si je mislil. »Pa vendar ne bom ves čas molčal?«

Ojunačil se je in vprašal: »Kako to, da me ni oče prej poklical, da me je pustil toliko časa ležati?«

»Zato te ni poklical, ker sem mu jaz rekla, da te naj pusti,« mu je odgovorila mati.

»Zakaj si to storila?« jo je vprašal Pepe.

»Slišala sem, kako pozno si prišel spat. Zato sem mu rekla, da naj te pusti, da si boš malo odpočil.«

Ko je Pepe ugotovil, da ga je mati slišala, kdaj se je vrnil, je čutil, da ga veže dolžnost, da se ji opraviči in odkrito pove, kje je bil toliko časa, drugače bo lahko mislila, da je ponočeval za kakimi vogali.

»Kaj misliš mati, kje sem se zadržal toliko časa?« jo je vprašal.

»Kaj vem! Mladi fantje imate ponoči vedno kaka pota,« mu je smeje odgovorila in hitela mešati krompirjeve žgance.

Spoznal je, da je njeno mišljenje zgrešeno in da mu bo lahko celo zamerila, ker ni odšel takoj po večerji spat. Zato se je odločil, da ji bo vse povedal. Stopil je k njej, jo z obema rokoma prijel za ramena, uprl svoje oči v njene ter spregovoril: »Mati, vidim da me krivo sodiš. Sedaj niso časi za ponočevanje, ker imamo drugega dela dovolj. Resno moramo pomisliti, kako se bomo uprli okupatorju. Če ne bomo mi pregnali okupatorja iz naše domovine, nas bo pa on pregnal iz naših domov. Vidiš mati, zato me ni bilo toliko časa domov. Imeli smo zelo zanimiv sestanek za vse vasi bloške planote, na katerem smo se pogovorili, kako bomo pričeli z borbo proti tem prekletim Italijanom.«

Obrnil je obraz in se prestopil po kuhinji.

Mati je pri zadnjih Pepetovih besedah prenehala mešati žgance, zdržnila se je in ga preplašeno vprašala: »Pepe, o čem pa govoriš? Kaj bo, če te kdo sliši? Saj si že slišal, kaj naredijo Italijani. Zaprejo te in pretepejo.«

Pepe se je naglo obrnil in dejal: »Vem, mati, prav zato je potrebna borba in za to borbo sem se tudi jaz odločil. Imamo že svojo vojsko, saj si že slišala o partizanih. V tej vojski so delavci in kmečki sinovi. Ko bi ti slišala, kako nam je sinoči lepo govoril nek partizan, po poklicu kmet. Iz nje-

govega govora sem razvidel, da ni druge pomoči, kot da vsi skupaj poprimemo, če se hočemo osvoboditi. Zbirati moramo hrano za našo vojsko in jim vsestransko pomagati.«

Mati je drobila žgance v skledo. Obrnila se je in vprašala: »Pepe, misliš, da bodo naši sosede hoteli pomagati tej vojski?«

»Bodo, bodo mati, saj nisem bil sinoči sam iz naše vasi. Bilo nas je več.«

Prestopil se je in proseče dejal: »Mati samo prosim te, o tem nikomur ne pravi ničesar. Niti očetu ne povej. Zaenkrat je bolje, da ne ve ničesar.«

»Veš, da ne bom nikomur povedala,« je odgovorila malce užaljeno. »Molčala bom kot grob, saj če se bo res začela borba, bodo že zvedeli od drugih. Tudi oče bo sčasoma že zvedel, ko bo prišel čas za to.«

Pepe se ji je od zadovoljstva nasmehnjal ter jo potrepil po ramih.

Mati je zabelila žgance z ocvirki in rekla: »Zajtrk je gotov. Pojdi v hlev in pokliči očeta. Po zajtrku bomo morali na travnik, kajti nanos moramo pripeljati dva voza sena. S košnjo moramo čim prej končati, ker nam že dozoreva žito.«

Tudi Lojze je to jutro malo dalj poležal. Zbudil se je, ko je bilo sonce že visoko na nebu. Hitro je vstal, vzel koso in odšel na travnik. Zamišljen je stopal mimo sosedovega dvorišča. Opazilo ga je sosedovo dekle, ko je neslo koš sena za živino. Lojzetu je bilo nerodno, ker je vedel, da ga bo vščipnila z jezikom, ker je tako dolgo spal. Zato se je naredil, kakor da je ne vidi.

»Lojze! Ti si pa kosec, til!« je zavpila. »Vso roso si zaspal!«

»Le naj jo, pa mi bo kljub temu dobro rezala, ker sem jo dobro sklepal,« ji je odgovoril in hitel svojo pot.

(Nadalj. na naslednji strani)

